

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20,—, polletno K 10,—, četrtletno K 5,—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30,—. — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Franciškanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 80 v. Pri večkratnem oglašanju popust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Velikanska nesreča v gorah. Prof. dr. Cerh na Stolu ponesrečil. Sedem dijakov v smrtni nevarnosti. Rešilna ekspedicija na potu.

Veliki petek.

In se je zgodilo, kakor je pisano. Razdelili so njegova oblačila in za njegovo suknjo so vladjali.

Veliki teden daje ljudem mnogo prilike, da nekoliko več premišljajo o stvarih, ki jih v vsakdanjem življenju preidemo, ker se ne vtegnemo ustavljati pri njih. Boj za življenje, delo in trud, trpljenje in skrb — vse sili človeka, da o velikih vprašanjih ne razmišlja toliko, kakor bi bilo treba — ampak rajši — veruje. S tem je vse storjeno. Misli si: ako je bilo za stare ljudi prav, zakaj bi za nas ne bilo? Ali pa: Kaj bi izpreminjali, kar je to je, vsak po svoje. Kmečki modrijani mi je rekel: Stari ljudje so bili bližje Boga, torej so bolj vedeli, nego mi, kaj je res, in kaj ni res. — Ljudje, ki jih ne utrdi dnevno opravilo, se večkrat ustavijo pri večjih vprašanjih, drugi ne pridejo do tega. O praznikih pa je lepa navada, da vsi postanemo nekako verni, veselimo se veselih dni in si privoščimo počitka... Tako gredo leta naprej in šele pred smrtjo se morebiti spomnimo, da smo malo premišljali o vsem tem: kar se imenuje Bog, svet, življenje... Nekateri mislijo, da je bolje tako, ker človek — ne dvomi in veruje, ne da bi mislil. Ta stavek ima svojo vrednost. Drugi pa so mnenja, da je Bog dal človeku razum za to, da misli in da je mišljenje najlepša molitev. Tudi to velja. Radi povdarjamo, da kar se tiče vere in molitve, je to notranja osebnostna stvar človeka, ki jo reši vsak sam zase. To je prav. Zato so bili od nekdaj pri ljudeh neprijetni oni, ki so barantali z vero in bogom. In bilo bi gotovo na svetu mnogo lepe, tihe vere, ki osrečuje ljudi — ako bi ne bilo kričanje, ki vero zlorablja. Veliki teden nehoti spominja na one jeruzalemske kričanje, ki so v imenu vere zahtevali smrt sinu človekovega.

Pasijon, kakor ga beremo v evangeliju, nam nudi ne eno misel, ki nas spominja na današnje čase. Kdo bi se n. pr. na veliki četrtki ne spomnil na onega Petra, o katerem je rekel Kristus: Predno bo petelin dvakrat zapel, me boš ti trikrat zatajil... Ako se spomnite pri tem n. pr. na dr. Kreka, ki oznanjuje in zapoveduje sovraštvo proti onim, ki niso v klerikalni stranki, ali ne veljajo krasno te besede zanj? Kdor oznanja v imenu Kristusa sovraštvo, ta taji krščanstvo.

Da se more v imenu vere oznanjati sovraštvo, to omogočuje le to, da so si ljudje razdelili njegove besede in so pozabili na jedro njegovega nauka.

Lahko se reče, da je v zadnji dobi mnogo smeri o modernem svetu, ki iščejo pot — na Kalvarijo. Verski boj, ki traja že toliko časa je utrudil ljudi. Seveda mnoge odganja od vere strah pred klerikalizmom. Zato vidimo toliko velikih duhov na potu h krščanstvu. Boj za Kristusa je velik: eni ga hočejo imeti v cerkvi, drugi v evangeliju, tretji v življenju. Najbolj nestrpnji so oni, ki ga hočejo imeti v cerkvi. Ti so podobni jeruzalemski množici, ki ga je križala. Boj za evangelij pomeni danes več nego boj za besede. Gre za to, da se razširi po t. zv. krščanskem svetu — pa naj bo že v katoliški, protestantski, grški, pravoslavni — tudi krščanski duh. Kako potrebna je moderna družba evangelija, kaže nam Tolstojanstvo.

Pa tudi Chamberlainove »Besede Kristusu«, so odmev boja za evangelij.

Bilo bi lepo, ako bi končno ne bilo več naslednikov onih hlapcev, ki so si razdelili njegova oblačila in so vladjali za njegovo suknjo. Prišla bi sprava in mir. Ljudstvo bi si oddahnilo; bilo bi na svetu več krščanstva in manj brezverstva. Bližali bi se zaupneje križu in Kristusu. Sedaj hodijo oni, ki nosijo evangelij v srcih svoja pota, daleč od onih, ki v imenu evangelija oznanjajo sovraštvo.

Glasilo se bo danes iz temnih prostorov: Kristus je umrl, da bi z ljubeznijo svet odrešil. In kaj je z ljubeznijo sedaj? Ali jo širijo oni, ki so si razdelili njegova oblačila in vladajo za njegovo suknjo.

Klic po krščanstvu v življenju je veselo znamenje naše dobe. V tem je rešitev mnogih kriz, ki jih je prinesla seboj moderna kultura. To krščanstvo pa ostaja kot velika sila ljubezni, daleč od onih, ki v imenu krščanstva oznanjajo sovraštvo.

M.

Volitev župana in starešinstva v Celjski okolici.

Piše se nam iz Celja: Pod naslovom »Naša malenkostna politika« je priobčil »Dan« od srede 3. aprila kratko notico, ki jo moramo na ljubo resnici in objektivnosti nekoliko dopolniti in popraviti. Skozi dve leti smo vodili celjski in okoliški Slovenci skupen boj za zmago slovenske stvari v tej prevažni občini.

Slovenski naprednjaki smo šli tako daleč, da smo se pri sestavi skupne kandidatne liste zadovoljili le z malenkostnim številom naših somišljenikov v odboru, samo da smo omogočili skupen nastop in zmago. V tem svojem ravnanju nam je bila narodna korist prvo, interesi stranke so stopili v ozadje. S pomočjo nemške industrije, južne železnice in umetne delitve glasov v I. razredu so si Nemci pri zadnjih volitvah osvojili I. razred. Izvoljenih je bilo prvič po 25 letih poleg 20 slovenskih občinskih svetnikov tudi 10 nemških in nemškutar-skih odbornikov, na čelu jim celjski magistratovec dr. Ambrositsch. Ali je tega našega zadovoljanja kriva samo naraščajoča nemška gospodarska sila, ali naj iščemo vzroke zato tudi v nesposobnosti večine prejšnjih naših zastopov, o tem ne razpravljajmo. Vsi smo pa občutili potrebo, da je treba sedaj bistvene izpremembe in da je skrajni čas, da stopi v tako resnem in važnem trenutku, ko stopa v občinski svet nemška opozicija postaviti na čelo občine zmognega moža! Po mislih vseh naprednjakov in klerikalcev bi bil to dr. Božič, ki uživa pri vseh okoličinah vsesplošno spoštovanje.

Pojavila pa se je v zadnjem času po prizadevanju celjskega vikarja Goriška in advokata dr. Benkoviča tudi kandidatura graščaka Sušnika. Da se v tem odločilnem trenutku doseže sporazum in se gre po složno priporočeni zmagi tudi obupno na delo v občinskem svetu, se je sklicalo na nedeljo 31. marca posvetovanje vseh slovenskih obč. odbornikov. Na tem sestanku ki se je izrekla večina odbornikov za kandidato dr. Božiča. Prihodnjega dne ob 8. uri zjutraj je bila volitev župana, te-

daj pa je nastopil dr. Benkovič in izjavil, da sklenjen dogovor ne velja in da nastopi njegova stranka samostojno, kljub sklepu in kljub izjavi, ki jo je podal prejšnji dan g. Sušnik dr. Božiču, da ne sprejme kandidature. Izvršila se je na to volitev, vsak kandidat je prvič dobil 10 glasov, končno je prišlo do ožje volitve med Sušnikom in Strenčanom, (Nem. stranka) pri kateri so odali naprednjaki glasove g. Sušniku, ki je bil tako izvoljen za župana. Pri volitvah v občinsko starešinstvo je v imenu nemške delegacije izrazil željo dr. Ambrositsch, naj bi se vsakemu razredu prepustili dve mesti v starešinstvu in tako tudi Nemcem pripustilo mirno sodelovanje v obč. zastopu. Klerikalci kakor naprednjaki dr. Benkovič kakor Božič so glasovali za ta predlog in sklenili, da odstopijo Nemcem dve mesti, štiri pa obdrže zase. Pri volitvi starešinstva so nastopili strastnejši klerikalci proti dr. Božiču in volili Klinarja, ki pa je ostal v veliki manjšini.

Ali je sedaj to večja nesreča in sramota, da sedita v občinskem starešinstvu poleg dr. Božiča, Gologranca, Contidentija in Fazarinca kot zaupnika nemške stranke dva slovenska danes nemškutar-ska kmeta ali pa je bolj žalostno, da je govoril v obč. odboru dr. Benkovič v nemškem jeziku ter se je brezuspešno trudil, da bi preprečil izvolitev dr. Božiča v starešinstvo.

Kandidatura dr. Božičeva ni bila strankarska, nacionalna potreba in težka odgovornost, ki čaka bodočega župana jo je porodila. Uvideli so to vsi razsodni možje obeh slovenskih strank. Z nesrečno roko in slepo strastjo pa je posegel vmes zopet tisti dr. Benkovič, ki takrat, ko je bil v najhujši nevarnosti slovenski značaj naše občine, ni imel časa in ki ga nikdar ni blizu, kadar je treba v občini in za občino kaj delati. Zadal je težek udarec slovenski stvari, ki je še hujši od onega, ko je skušal pred letom uničiti slovensko tiskarsko podjetje v Celju in segel po orožju kakor ga proti nam Slovencem v Celju morebiti le najstrupenejši magistratni klikovec.

V Celjski okoliški občini stojimo danes pred resnimi časi odgovornosti in težkega dela. Prag naše občinske hiše so prestopili Nemci in nemškutarji, v slovenske vrste se je zločinsko vrgel razdor od enega izmed onih, ki so poklicali v Ljubljani Nemce na magistrat, ki so pljuvali in oskrnili narodne svetinje naših bratov na Kranjskem in pustošijo že nekaj let po Slovenskem Štajerskem.

Nujna je rešitev šolskega vprašanja, tu pomeni vsako odlašanje nenadomestne izgube. Treba pametnega naprednega občinskega gospodarstva, treba velike nacionalne pozornosti in dela, da se gospodarsko in narodno okrepimo.

Vsega tega se mora danes zavedati vsak pošten in vesten slovenski odbornik. Komur je mar korist in napredek slovenske občine Celjske okolice bo ohranil mirno kri in šel brez ozira na zločinsko lopovščino na dobro delo za slovensko stvar.

Opazovalec.

Absolutizem v Hrvaški.

»V času svoje vlade po blagodatni uzpostavi ustavnega življenja sem vedno pazil, da se spoštuje zakon in ustava. Odločno sem pri-

pravljen da, branim narodne pravice. Narod naj nemoteno uživa svoje ustavne pravice...« Tako se glase posamezni stavki v cesarjevem reskriptu, ki ga je naslovil na ogrsko vladno ogrski narod. A komaj je minulo par dni po objavi tega reskripta, izšel je z istimi podpisimi ukaz, s katerim se proglašala v ustavni zemlji vladna absolutizma, vlada, ki so jo izročili v roke človeku, ki je doslej v vsakem svojem delu dokazal svoje sovraštvo proti narodu, ki mu danes vlada!

Bivši ban Cuvaj je danes kraljevski komisar na Hrvaškem. Oni narod, ki se je v letu 1848 boril s svojim banom Jelačićem za obstoj monarhije, oni narod, ki je vodil boj za ustavo, je danes izročen na milost in nemilost volji posameznika. — Izjemne odredbe, ki jih je komisar takoj izdal, pričajo o sistemu in režimu, ki ga mislijo ustoličiti v banovini. Kakor se vsako nasilje boji dneva in luči, tako se tudi absolutizem hoče skrivati, da ne pridejo njegova zlodela na dan. In Cuvajevе odredbe govorijo jasno, česa se boji on in odločujoči krogi, le na ta način je mogoče razumeti naravnost grozne odredbe proti časopisju. Tako se s časopisjem ne postopa nikjer, svetoven škandal je, da se mora v kulturni zemlji zgoditi kaj takega; odpravljen je tudi zborovalni zakon, ker se vlada boji slišati resnice; ali vse te določbe in odredbe naznanjajo še večja nasilja!

Nastane vprašanje: zakaj tako? Ali je absolutizem na Hrvaškem posledica in kazen narodnega boja proti obstoju države, ali je zatiranje ustave kazni za nasilen pokret naroda proti obstoječemu državnemu in družabnemu redu? Hrvaški narod se je boril vedno le za svoje narodne pravice, v svesti si svoje moči je zahteval ustavnim potom, v ustavo — in postavljajo korporaciji, v svojem saboru za dolžnosti tudi svojih narodnih pravic! Vlada pa razpušča sabor, odpravi ustavo, samo, da narodu ne dovoli pravic, ki mu gredo postavnim in človeškim potom! Dolgo so nagibali, kako naj se reši hrvaško vprašanje, le en izhod, le ena rešitev je bila mogoča, udovoljiti narodnim upravičenim zahtevam, vladati z voljo naroda a ne proti nji!

To je izrekel tudi cesar v svojem reskriptu, to je cesar izrekel tudi v svoji zahtevi na podlagi zakonskega člena II, iz leta 1867., ko je cesar prisegel na ustavno prava z besedami: Mi Franc Jožef zaklinjamo se pri živem Bogu, da bomo čuvali nedotaknjene pravice, ustavo in zakonito neodvisnost Ogrske in njenih posestrinskih kraljevin!

A Khuen-Hedervary je onečastil kraljevski reskript, onečastil cesarjevo ustavno zakletvo ter poslal v ustavno zemljo absolutista! Pogazil je vsa narodna prava, da more škodovati, da se more maščevati onemu narodu, kateri ga je po junaškem pokretu v letu 1903 pogazil iz dežele! Khuen je poslal na Hrvaško moža, ki je bil vzgojen kot regimentschreiber v vojaški granici, ki mu je ustava in zakon prokletstvo!

Tak mož ima danes v rokah usode naroda, ki ni zagrešil nič drugega, nego, da je vodil boj za svoja prava!

Svojo političko nesposobnost hočejo mero-dajni krogi zakriti z nasilji, kdor ima razuma človeških čustev, ta mora spoznati, da je zastojni boj proti zahtevam celokupnega in zdru-

bukovje, da dospo na planjavo, nahajajočo se na samem griču, odtod pa se spuste v nasprotno dolino.

»Ondi se nahaja,« reče Osten. »Dičeva koča; pojdimo tje, da se vsaj pogrejemo in dobimo nekaj pod zobe. Saj itak že komaj nosimo puške.«

»Tudi jaz mislim tako kakor Osten,« reče Ognjanov, upirajoč se proti vetru; »krenemo v kočo, da se okrepčamo in nemara tudi pozivemo, kaj se godi v Altunovi. Le tako slepo ne hodimo domov.«

Ognjanov bil bi dodal lahko še vzrok — bolečino v nogi, ki ga je vsled hoje in mraza začela mučiti.

»Istina, omeni Spiridon;« Cankov konj se je doslej že vrnil ter povzročil strah v vasi.

»Kar se tiče tega, bodite brez skrbi,« reče Osten: »za vojakoma doslej volkovi niso pustili niti sledu... Ako ju Turki pojdejo iskat, najdemo samo cunje. A prijatelj snežič je zaspaval vse njih sledove po poti; na Cankovem konju nisem zapazil kakega madeža krvi.«

Vnidejo na poljano. Tu se zopet posvetujejo, kaj jim je storiti dalje.

Ivan Borimeček je pozorno ogledoval obnebe. Prijatelji so hoteli zaslišati tudi njegovo mnenje.

»Hajde v kočo, ker Ribarica nas ne segreje... Strela jo udri!« je rekel resno.

Tu se družba obrne proti severo-vzhodu in jame stopati navzgor. Veter je močno pihal, vzdigoval popotnikom halje, prodiral jim za vratove in za podvele; ter se jim prikradel celo pod srajco. Vihar je naraščal za vsakim korakom ter grozno hrumel... Ognjanov jel je polagoma zaostajati. Čutil je, da ga zapuščajo moji; po ušesih mu je zvonilo; svet se je vrtel z njim na okrog; videl je, da je povsem onemo-

gel, toda ni hotel zakričati, naj ga počakajo — saj bi radi viharja tovariši itak ne slišali njegovega glasu. Nadarjen z nenavadno krepko voljo, se je zanesel na njo, da ga ohrani, ko bi mu celo mišice odpovedale službo. Toda človek, najsi tudi se ponaša z pravstveno močjo, mora se končno vendarle pokoriti zakonom prirode. Noben nazor volje, nobena moč duha ne more dvigniti moči mišic preko gotovih mej. Duh seveda more bodbuhati telesno moč, toda njegova naloga je: bodriti in voditi moč, ne pa jo tudi tvoriti...

Po vsej dolini naokrog je hrumelo; vsled ledena sape burje so otrpili udje in je zaostajala kri po žilah. Mraz je slično razguganemu mrzlemu morju obkoljeval popotnike, solnčni žarki niso greli, marveč slično ostremu bodičju zbadali telo. Nu, pa še te je vaski hip zagnila metelica, pripodivši se na burnih, vihravih snežnih oblakih. Nakrat pa, kakor bi trenil je besen kakor peklo zahrumel vihar; sapa je zajela zamete, spremenjene v prah ter jih v besnem vrtincu v stolpu dvigala proti nebu. Zgnilo je solnce in dan, nebo in zemlja sta se zmešali ter se zliji v eden »kaos« (zmes) snega ki je letel neizrekljivo hitro. In vihar je hrumel, žvižgal in ječal, kakor bi imel propasti svet.

Vsa ta groza je trajala dve minuti. Balkanska burja se je zakadila proti drugemu griču ter ga zagnila s svojo strašno meglo. Solnce se je zopet prikazalo s svojo blede, ledeno svetlobo na brezbarvnem nebu.

Naša družba, prituhnena pod skalo, navpično kakor stena, ki jo je čuvala pred glavnim udarcem zbesnelega življa, je obstala ter bila le po čudežu zavarovana, da je ni zasul snežni vrtinec.

Popotniki so jeli vstajati drug za drugim, kakor bi se bili sprebuiali iz smrti podobnega

spanja. Bili so vturjeni, da niso čutili ne rok, ne nog. Mraz jih je napravil zaspane. Nevarnost je uprav sedaj bila velika. Prvi se je zbrihtal Borimeček. Zaklical je:

»Hej, vstanite, poberite se s tal, sicer zmrznemo.«

Maleničini so se stresli, stisnili puške pod pazduho in se podali na pot. Na mah pa jih Borimeček vstavi.

»Kje je daskal?«

Prestrašeni so se ozrli. Ognjanova ni bilo.

»Burja ga je odnesla.«

»Sneg ga je zasul.«

Razprašili so se iskati ga. Brezno, zeva-joče pod njihovimi nogami, jih je napolnilo z grozo. Bali so se pogledati vanj.

»Tukaj je!« zakliče Osten.

Na samem robu brezna sta moleli iz snega dve nogi, obuti v opanke. Jeli so kopati in iz-vekleli so Ognjanova. Bil je brez zavesti, lice je imel zasanelo, ude otrple.

»Strela ga udri!...« je zamomljaj Borimeček sočutno.

Dvignite ga!« zakliče Osten ter jame sam tovarišja drgniti s snegom lice, roke, prsi... Še je topel; Bog daj, da ga zopet oživimo.«

Vsi so pozabili sami na-se, samo, da pomagajo tovarišu. Močno drgnjenje ga je kmalu pripravilo k zavesti, pa tudi na njih same je uplivalo blagodejno. Kri se je razpodila v njih.

»Urno v kočo!« zakliče Osten. Trije so pograbili Ognjanova za noge in roke ter ga nesli po zasneženem brdu Bogdana. Tu so jim zopet največ pomagale krepke roke Borimeč-kove. Po nezasišanem trudu so naposled dospeli v kočo.

LISTEK.

Pod jarmom.

Roman iz bolgarskega življenja pred osvoboditvijo.

Spisal Ivan Vazov. — Poslovenil Podravski.

(Dalje.)

Družba je včasih obstala, da se je radovajala pogleda po tej čarokrasni zimski sliki, pri tem pa je molčala. Petrova nesreča in maščevanje, ki ji je sledilo, je mračno vplivalo na duhove. Redek in pretrgan razgovor se je kihal potovanja, ki se je vršilo po gorah in dolinah.

Ako se je kateri semtertje pogreznil v sneg, so ga izveleli prijatelji z velikim trudom. V takem slučaju jim je orjaška moč Borimečkova prišla kaj dobro na pomoč. Toda pogostoma so počivali, moči so jih jele zapuščati, tudi glad se je že jel oglašati in od severa je jel pihati mrzel veter, ki jih je rezal v obraz in od katerega so jim otrpili nosovi, ušesa in roke. A gozd je postajal čimdalje bolj pust in negostoljubn. Na nekem mestu so obstali; po stezi ni bilo več sledu. Pred njimi se je razprostiralo gosto, neprodorno bukovje, zametano z velikim zasipom, vihar pa je naraščal.

Osupnjeni so pogledali drug drugega.

»Kaj, ko bi se vrnili nazaj in šli po vaški poti?« vpraša Spiridon.

»Ne!« odvrne Osten; lahko krenemo v drugi smeri, samo vračati se ne smemo.«

Tudi ostali so bili tega mnenja. Po kratkem posvetovanju so sklenili, da je treba vrniti se nekoliko nazaj; potem se spuste na desno ter tako ali tako prebrede skozi

ženega naroda, Khuen pa tega noče razumeti, on hoče, da se vrši njegova volja!

Danes se vrši na Hrvaškem Khuenova volja v narodnostnem nasprotju s cesarjevimi besedami in njegovo ustavno zakletstvo. A koliko časa? Ali bo narod omagal pod nasiljem, ali bo sklonil svoj tilnik pod Khuenovo sekiro! Ako bi vprašal Khuen danes hrvaški narod, dobil bi soglasen odgovor: Ne!

Najnasilnejše odredbe, preganjanja ječe ne morejo uliti narodove duše, ki trpi in prenaša potrpežljivo nezasluzeno breme, pride pa trenutek, ko vsplamti ta duša, takrat pa odpovedo službo tudi največja nasilja.

Hrvaški narod ne misli z močjo nastopiti proti nasilju, on ima v rokah orožje, ki ga ne uničijo vse izjemne odredbe! Mirno bo prenašal ta absolutizem, da se potem poizkusi v ustavnem boju z nasiljem; takrat bo dokazal, da mu nasilje ni ulilo moči, da mu jo je le povečalo!

Ves kulturni svet gleda danes s studom in zaničevanjem na one, ki so onečastili narodne pravice, ki so pogazili cesarske besede! Ves kulturni svet danes trpi in čuti s hrvaškim narodom, ki mu je odvzeta vsaka pravica! Trpi, kakor se bo veselil v trenutku, ko zmaga narod nad njimi, ki praznujejo danes svoja nasilna zmagozamljiva.

DOPISI.

Iz Metlike. Po četrtnem čakanju se je 1. t. m. vršila tu volitev župana in sedem svetovalec. Županom je bil soglasno izvoljen dr. Rudolf Weibl, tukajšnji zdravnik, ki ima tudi zaslug, da je napredna stranka pri občinskih volitvah tako sijajno zmagala. Kot svetovalci so bili izvoljeni: Milan Guštin, Jos. Fleischmann, Otmar Stum, Milan Wach, Karol Gosanec, Josip Grbec st. in Ivan Golja. Odborniki so iz I. razreda: Julij Kopinič, Leopold Weiß; iz II. razreda: Emanuel Fuks ml., Fran Furlan, Jakob Ivanetič, Fran Kremesec st., Ivan Jerina, Fran Grabrijan, Anton Pakar, Ivan Brodarič; iz III. razreda: nadučitelj Valentin Burnik, Josip Hrehorič, Ivan Jaklič, Ivan Mežnaršič, Maks Požek, Anton Trček. Namestniki so v I. razredu: Fran Guštin ml., Josip Grbec ml., sodnik dr. Ivan Hibelberger, Oton Kopinič; v II. razredu: Leopold Grabrijan, Martin Judnič, Jožef Križan, Jurij Tomc iz Svirkovega vrha; v III. razredu: davč. oficial Zdravko Novak, Josip Ogulin, Martin Prus, Anton Rajmer ml.

DNEVNI PREGLED.

Neumno in nepotrebno zavijanje. Gospodje okoli »Slovenca« so včasih v resnici silno smešni in zlobni. Zavijati resnico in nasprotniku na zloben način škodovati, je pač njihov princip. S tega stališča presoja mo tudi včerajšnja »Slovenčeva« notico, v kateri škofovo glasilo zatrjuje, da smo v članku »Človek mora biti danes egoist« napadali naprednega občinskega svetnika g. Milohnjo. S »Slovencem« se ne bomo pričakali, ker se nam zdi to premalenkost. Samo to svetujemo gospodom okoli »Slovenca«, če ravno ne vedo, na koga je nihala ona notica, naj gredo vprašat njegovega sina, katerega dobro poznajo in ki se sam najbolje drži gesla »Človek mora biti danes egoist.«

Hrvaški listi, ki so nam danes došli, že kažejo, da vlada dosledno izvaja svoje najstrožje mere proti časopisju. V listih se vidi, da so bili zaplenjeni, a da so zaplenjena mesta popolnoma z raznimi malenkostmi. Niti z eno besedo ne kritizirajo komisarjate, temveč konstatirajo le proglašenje istega in citirajo odredbe.

Kraljevski komisar na Hrvaškem. O nasilju na Hrvaškem poročamo na drugem mestu; tu omenjamo le posledice zistiranja ustavnih načel. V prvi vrsti je boj absolutizma naperjen proti časopisju. Odredbe o cenzuri določajo, da se sme list tiskati le tedaj, če ga je popreje pregledal cenzor in dal v to pismo dovoljenje. Vsa konfiscirana mesta se morajo potem popolniti z novim, od cenzorja dovoljenim tekstom in sicer tako, da čitajoča javnost ne more slutiti o kaki konfiskaciji in se ne razburja. Za tiškovne prestopke določajo odredbe kraljevega komisarja odgovornemu uredniku, lastniku in izdajatelju 14 dnevni zapor in globo 500 K. Vsa lastništva listov morajo položiti kavnice in sicer dnevnikarji K 5000, tednikarji K 3000, mesečnikarji K 2000. Na ta način je onemogočeno vsako poročanje o dogodkih, ker le najmanjša dvomljiva beseda zapade konfiskaciji, kar se je videlo včeraj, ko so bili vsi zagrebški listi zaplenjeni. Druga odredba začasno dviga iz veljave zakon iz leta 1875. o zborovalnem pravu. Zborovanja so strogo prepovedana. S tretjo odredbo prevzemlje deželna vlada vso policijo na Hrvaškem v svoje roke. Po raznih važnejših krajih se ustanove kraljevski policijski komisarijati. V Zagrebu je sedaj okoli 400 orožnikov, ki so zasedli na vseh važnejših točkah mesto, to pa zato, ker se proglasi generalni štrajk. — Vse svetovno časopisje obsoja te nečuvne odredbe.

Matica Slovenska javlja, da je knjige za 1911. leto še dobili. Zlasti naj bi jih naročili tisti, ki imajo le prvi del romana Brambovič, ne pa drugega dela, ki je izšel 1911. Vposlati je za garnituro 4 K.

Umrli je včeraj zvečer veleugledna gospa **Zalaznikova.** Cenjeni obitelji naše iskreno sožalje.

Brivnice na Kranjskem bodo na velikonoč. nedeljo dopoldne odprte. Na velikonočni ponedeljek pa ves dan zaprte.

K včerajšnjemu poročilu o vdovskem društvu popravljamo napako o premoženju: društveno premoženje znaša 126.444,96 K, ne pa 11.890,19 K, kakor smo včeraj napačno poročali.

Kokoši pred upravnim sodiščem na Dunaju. V sredo se je vršila na Dunaju obravnava pred upravnim sodiščem, katero so povzročile kokoši dveh graških posestnikov. Meseca avgusta leta 1910. se je v Schulbertovi ulici v Gradcu stanujoči ravnatelj Kirchhoff pritožil na magi-

stratu, da ga kokoši sosedne hiše, ki je last gospe Ramor in Schenkel motijo ponoči. Posebno petelin gospe Ramor je bil baje zelo nadležen in je pel celo noč. Magistrat je odpisal radi tega n alic mesta posebno komisijo, ki je končno odločila, da smeta imeti obe hišni posestnici kokoši le pod tem pogojem, da njih število s petelinom vred ne prekorači dvanajst. Imeti smeta tudi 12 piščet, toda samo toliko časa, dokler nedorastejo. Vrh tega sta dobili hišni posestnici strog ukaz, da morata imeti od mraka do sedme ure jutraj petelina zaprtega v kleti, da ne bo mogoče slišati njegovega razgrajanja. Hišni posestnici sta bili s tem zadovoljni. Prišla je zima in ves ta čas je vladal popoln mir. Lansko poletje pa se je ravnatelj Kirchhoff vnovič pritožil. Izjavil je, da imata hišni posestnici že več kot 22 kokoši in se pritoževal vrh tega še čez posode za vodo, katere sta imeli hišni posestnici na vrtu, češ da prihajajo vsled tega v njegovo sobo muhe itd. Graški mestni svet je odredil nove poizvedbe. Stavbeni urad je dobil nalog, naj pregleda, če imata hišni posestnici v resnici več kokoši kolikor je bilo dovoljeno. Toda predsednik stavbnega urada se je temu u-kazu uprl in izjavil, da ne more od nobenega svojih uradnikov, ki so tehnično izobraženi, zahtevati, naj prešteva kokoši. Vsled tega je dobila ta nalog policija, ki je konstatirala, da se nahaja v Auerspergovih ulici št. 11, en petelin, 13 kokoši in sedem piščancev. Mestni svet je nato posestnicama Ramor in Schenkel naročil, da morata dve kokoši zaklati. Toda gospe sta to zahtevo odklonili z motivacijo, da gre tu za turške kokoši, ki niso nastanjene na vrtu, ki meji na hišo ravnatelja Kirchhoffa, ampak na Auerspergovih ulici, ponoči pa na hodnik njunine hiše. Vrh tega so turške kokoši last njuninih soprogov. Magistrat je na to naprosil mestni fizikat, naj poda o teh turških kokoših svoje mnenje. Fizikat je konstatiral, da so te kokoši brezdomno kokoši, nakaar sta dobili obe gospe strogo naročilo, da se morata natančno držati navodil, katere sta dobili dne 19. februarja 1911 in ne smeta imeti več kot dovoljeno število kokoši. Rekurz je magistrat zavrnil, nakaar je vsa kokošja pričakarija prišla pred upravno sodišče, ki je v sredo tožbo obeh gospe zavrnilo kot neutemeljeno in izjavilo, da ima magistrat graški pravico prepovedati kokošim kaljenje nočnega miru.

Nogometna tekma se vrši v ponedeljek na travniku »pod Tivoli« ob 3. popoldne.

Za umetnost. Kakor so že listi poročali, namerava prirediti »Splošno slovensko žensko društvo« v zvezi s slovenskimi upodabljačimi umetniki, slikarji in kiparji, veliko 20.000 srečk broječo dobrodelno loterijo, katere izkupiček je namenjen v podporo ubogi pastorki, slovenski umetnosti. Pomnoženi odbor je sklenil, da naprosi vse domače umetnike in umetnice, naj bi poklonili nekatere svojih umotvorov brezplačno za dobite loterije. Mnogo ljubljanskih umetnikov je že radevolje obljubilo svojo dejansko pomoč. Izven Ljubljane biva joče umetnike pa naproša odbor po listih in pismeno, da blogovolijo z umetniškimi prispevki udeležiti se te dobrodelne akcije, ki bo itak samo v korist in v podporo umetnikov samih. Og. umetniki so obljubili, da zberejo najmanj 200 slikarskih in kiparskih umotvorov, ki bodo razstavljeni maja ali junija t. l. v paviljonu g. akad. slikarja Rih. Jakopiča. Razpečevanje srečk pa je prevzelo »Splošno slovensko žensko društvo«, ki hoče naprositi rodoljubne in umetnost ljubče Slovence vseh slovenskih krajev, da mu po svojih močeh pomorejo pri tem delu. Srečke se bodo prodajale po 1 K in bo torej vsakomur dana lahka prilika, da prispeva svoj del na žrtvenik slovenske umetnosti. Žrtve ne bodo velike, treba le, da se pritegnejo s pridno agitacijo vsi sloji občinstva k temu rodoljubnemu delu. Agitacija pa ne bo težka, saj dobi ta ali oni lastnik srečke, ki je veljala samo 1 K, lepo domače umetniško delo ter ima zavest, da je pomagal slovenski umetnosti na nogo. Izkupiček loterije se porabi deloma za nakup slovenskih umotvorov, da se na ta način omogoči eksistenca slovenskih umetnikov, deloma za podpore v prilog študij mladih domačih umetnikov.

Občni zbor »Ljudske knjižnice St. Jurij ob juž. žel. se je vršil dne 31. m. m. ob povoljni udeležbi. Društvo poseduje 582 slovenskih in 202 nemških knjig, vse so v platno vezane, skupaj je 704 knjige. Za knjige, vezanje in drugi inventar se je dosedaj izdalo 1682,34 K. Izposodilo se je od dne 1. junija 1911 do 21. marca 1912 449 osebam 953 knjig. Dohodok je bil v letu 1911 K 294,73. Stroškov K 254,65. Prebitek K 40,08. Dosedanji odbor je bil soglasno zopet izvoljen. Petek, dne 3. maja t. l. gostujejo v St. Jurju pod okriljem našega društva gledališki igralci deželnega gledališča v Ljubljani pod vodstvom g. režiserja H. Nučiča, in sicer uprizore igro »Nebesna zemlja«. Opozorjamo vse St. Jurčane in okoličane na to prireditve še sedaj. Gotovo bodo vsi tako zelo zadovoljni kakor pred 2. leti, ko so istotako gostovali pri nas ljubljanski igralci.

Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev bo letos imela svojo 24. skupščino v Celju v dneh od 9. do 11. avgusta. Prihodnje leto obhaja Zaveza svojo 25letnico z velikim zborovanjem v Ljubljani.

Samomor. Iz Celovca poročajo: V sredo jutraj so našli hišnega posestnika iz Ljubljane, ki je stanoval pri svoji svakinji na Beljaški cesti 55, v sobi obešenega na oknu. Vzrok samomora je neznana. Leuz se je v zadnjem času precej sumljivo obnašal in je bil silno otožen.

Kačja nadloga v nemškem delu Afrike. Ko je gospa Farnier Halbach iz Karlsbida v nemškem delu Afrike položila svojega otroka v posteljo in odšla v sosednjo sobo, je otrok nenadoma silno zakrčkal. Ko je prišla gospa vsa prestrašena na lice mesta, je zapazila velikansko kačo, ki je prišla iz postelje otroka in zgnila skozi neko luknjo v sobi. Mati je hitro izsela otroku strup z rane in poklicala zdravnika, ki je otroku rešil življenje.

Grad Kacefov zgorel. Starodavni grad Kacefov pri Plznu, ki je bil last znan rodbine Metternich, je v sredo zgorel do tal. Zgodovinsko znana dvorana s krasnimi freskami in dragocenimi slikami je popolnoma uničena. Vsled luidega vetra so frčale iskre daleč naokoli in v vasi Kacefov povzročile na treh krajih ogenj, katerega so pa povsod še pravočasno za-dušili.

Za praznike. Gostilničar Peter Burja iz Spodnje Šiške je kupil te dni več perutnine. Neki dolgoprstnež, ki se je hotel za praznike dobro preskrbeti, mu je predvčerajšnjem ponoči odnesel iz gostilniškega dvorišča kletko s 3 kg težkim petelinom. Ne vemo, če mu bo petelin kaj teknil.

Narodna čitalnica v Celju proslavi v nedeljo, dne 14. aprila 1912 v prostorih Narodnega doma v Celju svojo 50letnico.

Eksplozija dinamitne patrone. Pudar Helbing iz Kiedzielike pri Krakovu je včeraj iz ne previdnosti položil dinamitno patrono na peč. Patrona je nenadoma eksplodirala in vse stanovanje razrušila. Helbingova žena je bila raztrgana na drobne kosce, Helbing sam pa nevarno ranjen.

Japonski vulkan bluje. Vulkan Miharayama na otoku Oshima je pričel bluvati. Velikanske mase lave drve v nižino in groze uničiti vse bližnje vasi in vsa posestva. Prebivalci so pobegnili na ribiških čolnih v druge kraje. Vulkan je zadnjikrat odprl svoje žrelo leta 1868. in je takrat docela uničil več vasi.

Pod kočijo nadvojvodinje. Lansko leto v jeseni je napravila nadvojvodinja Avgusta iz Budimpešte daljši izlet v kočiji. Na poti je kočijaž povozil neko 76letno delavko, ki je nato vložila pri najvišjem sodišču maršalskem sodišču proti nadvojvodinji tožbo na odškodnino. Obravnava se je vršila te dni v Pešti. Tožba je bila zavrnjena, ker tožiteljica ni mogla dokazati, da se ji je pripetila nezgoda radi tega, ker je kočijaž nadvojvodinje prehitro vozil. Na trditev tožiteljice, da ji je nadvojvodinja sama izjavila, da je le ne previdnost kočijaža povzročila nezgodo in ji celo obljubila odškodnino, se sodišče ni moglo ozirati, ker nadvojvodinja ne more ničesar obljubiti, kar bi bilo obvezno za njenega soproga.

Viharji, snežni zameti in vremenske katastrofe. Iz vseh krajev Evrope prihajajo poročila o velikanskih viharjih, ki so divjali zadnje dni in povzročili ogromno škodo. Na francoski obali, ki je v zadnjem času že toliko trpela radi raznih neurij, je razsajal te dni zopet strašen snežni vihar. V Rokavskem prelivu je ponesrečilo več jadrnic. Ribiški parnik »Coligny« se je potopil z moštvo vred sredi morja. Zlasti strašna poročila prihajajo iz Amerike, kjer je veletok Misisipi prestopil svoje bregove in poplavljal deželo daleč naokoli. Na tisoče ljudi je brez stanovanj in hrane.

Nesreča v gorah. — Dr. Cerka ponesrečil.

Predvčerajšnjem popoldne so se na srednjih solah pričele običajne velikonočne počitnice. Prof. dr. Cerka, ki je bil suplent na c. kr. učiteljsku, je smatral izredno lepo pomladansko vreme za najugodnejše, da poleti na kako bližnjo goro. Motili ga v tem sklepu tudi najmanj niso nesreče, ki so neusmiljeno pograbile zadnje čase na Snežniku več človeških žrtev. Motile ga niso v tem sklepu tudi debele snežene plasti, ki zadnje čase pokrivajo naše planine in gore. Dr. Cerka je pa pripadal med Slovence v vrsto onih zagrizenih hribolazcev, ki raje žrtvujejo življenje kakor da bi opustili kako gorsko bravuro, ako so se zanj odločili.

Odhod iz Ljubljane.

V torek zvečer ob pol 7. uri z gorenjskim vlakom se je odpeljal dr. Cerka v spremstvu 7 dijakov, menda največ peto in šestošolcev proti Gorenjskem, kjer je izstopil v Žirovnici, da nastopi v normalnih časih sicer krasno, v tem pomladanskem času pa skrajno nevarno gorsko pot proti vrhu Stola, ki meri 2233 m. Dr. Cerka ekspedicija je bila oborožena z vsemi sredstvi proti najhujšim prilikam v gorah. Imeli so mladi turisti seboj vrvi, cepine, dereze (krempeže), tudi nahrbtnike so imeli dobro nabasane z dobrim proviantom.

Dr. Cerka na vrhu Stola?

Dr. Cerka je prijateljem pripovedoval, da bo, da se izogne plazovom in vsaki nesreči potoval po noči. Zatrjuje se, da je res takoj po dohodu vlaka v Žirovnico odrinil proti vrhu. Ker je bila noč izredno krasna, lunin sijaj krepak, snežna plast zamrznjena, se domneva, da je dr. Cerka prišel z dijaki do Prešernove kočje na Stolu, kjer je cela ekspedicija tudi kratek čas prenočevala. Ta domneva je tem bolj verojetna, ker si je dr. Cerka preskrbel za Prešernovo kočjo ključ. Prešernova kočja leži kake pol ure pod vrhom in na vse zgodaj je dr. Cerka včeraj jutraj obiskal tudi vrh. Brezdomno so dijaki s Cerkom vred po trudopolni hoji z navdušenjem pošiljali domovini raz vrha bele kape mogočnega Stola gorske pozdrave.

Hoja navzdol.

Prijatelji in večji hribolazci so dr. Cerka zelo svarili pred izletom na Stol. Zlasti so ga opozorili na njegovo strmino na nekaterih mestih. Tudi so mu dejali, naj nikar ne hodi niti navzgor niti navzdol med časom od 9. ure dop. do 3. ure popoldne. Takrat se namreč led taja in tudi plazovi ob teh urah strašno divjajo. In baš ob tem času je moral dr. Cerka zapuščati vrh in se napotiti proti domu.

Zatrjuje se, da ni na celi takozvani »novi poti« na Stol, ki drži iz Žirovnice na vrh, nobenega drugega mesta, ki bi bil nevaren kot oni od konca vrha do kočje. Tamkaj je neizmer-na strmina. Na spodnji strani so strahoviti prepadi. Na tem kraju je bržčas zalotil hribolazce plaz in jim prizadejal nesrečo.

Prvo poročilo o nesreči.

Včeraj zvečer ob pol sedmih zvečer je dobil učitelj Mihler na I. deški šoli v Ljubljani od

svojega tovariša iz Javornika brzozjavko: »Cerk ponesrečil. Naznanite starišem, Dijakom pomoč nujna.« Mihler je takoj obvestil vse merodajne faktorje o nesreči.

Rešilna ekspedicija.

Včeraj ob 10. uri 10 minut je odpotovala iz Ljubljane prva rešilna ekspedicija. Poročnik 27. alpskega polka Werrlein je odšel kot po veljnik 15 mož broječega oddelka alpinistov. Civilistov je odšlo z vsemi pripravami za rešitev preskrbljenih kakih deset. Med njimi so dr. Demšar, dr. Fr. Zupanc, sloveči hribolazec Badiura.

Sorodniki dr. Cerka.

Na južnem kolodvoru sta se reševalni ekspediciji pridružila tudi Cerkov oče, davkar v pokoju in njegova sestra. Sivemu možu in sestri so oči iskriale v solzah za ljubljanim sinom oziroma bratom. Cela ekspedicija je odhajala iz Ljubljane pod utisom, da je

dr. Cerka mrtev.

Potniki, ki so prihajali iz Gorenjske, so pripovedovali, da je že tekom včerajšnjega dne, takoj po zaznanju nesreče, odšla večja družba domačih kmetov iz Žirovnice na kraj nesreče. Tudi so potniki zatrjevali, da je dr. Cerka mrtev, drugi pa, da so v smrtni nevarnosti. Ker je brzozjavka tudi v tem smislu stilizirana, ta govorica morda ni brez podlage. Očeta so v tem smislu že včeraj na kolodvoru počuli, oče pa je obvestil sestro.

Druga vest.

Druga vest, ki so jo prinesli potniki iz Gorenjske, se glasi, da so mrtvi trije, med njimi dr. Cerka. Drugi dijaki so zakopani v snegu. Vsi so v smrtni nevarnosti, da zmrznejo, ako ne dobe pravočasno rešitve. Kontrolirati poročil seveda še ni mogoče. Najugodnejša rešitev bi pač bila, ako bi vsi ostali pri življenju. — Danes jutraj smo odposlali na Gorenjsko posebnega poročevalca, da moremo jutri o nesreči kaj več poročati.

Zadnja vest se glasi, da so dr. Cerka pripeljali mrtvega na železnično postajo (Žirovnica), dijaki pa se nahajajo v koči, le Koblerja se še pogreša.

Trst in Primorje.

Parnik a. l. l. »Gizela« je predvčerajšnjem odplul iz Krete. Ko je bil že na širokem morju se mu je zlomil vijak. Pomagali so si z jadrni nekaj ur, dokler jih ni k sreči videl kapitan Tripkovičevega parnika Arcadia in prišel na pomoč. Odpeljal je poškodovani parnik v Sudo.

Protestni shod italijanskih dijakov. Predsinočnjem so imeli italijanski dijaki v prostorih »Lega degli insegnanti« po § 2. protestni shod proti upeljavi slovensčine mesto francoščine na goriški realki. Glavna govornika Miani in Stoka (Stocca) sta povdarjala posebno to, da primorskim italijanom ni potreba slovensčine. Sklenili so tozadevno resolucijo — in druge nesreče ni bilo.

Nesreča v prosti luki. Na ital. parniku »Marrietta« se je utrgala vrvi, ki je udarila po glavi 19letnega mornarja Josipa de Felice, da je padel onesvesčen v morje, zvezli so ga iz morja in odpeljali v bolnico, ker je težko poškodovan na glavi in pri ustih.

Modras je pilil v Barbanu 12letnega Josipa Mirkoviča. Ker so ga takoj odpeljali k zdravniku, upajo, da ozdravi.

Nesreča pri strelnih vajah. V sredo se je v Pulju pri strelnih vajah pripetila nesreča, ki je zahtevala tri žrtve. Voja ladija »Erzherzog Karl« je odšla ob pol 8. uri jutraj z ladijo »Büffel« proti Rovinju, kjer so se na odprtem morju vršile nato strelne vaje. Na morju je divjal strašen široko. Ko so bile vaje končane, je vihar čoln »Büffla« na odprtem morju prevrnil. Vsi mornarji so padli v vodo. Dva sta izginila v valovih, dva sta se le z največjo težavo rešila na ladijo »Büffel«, toda še od teh dveh je eden takoj po rešitvi umrl vsled popolne onemoglosti.

St. japonska čitalnica v Trstu priredi na Proseku igro s petjem »Pri belem konjičku«, ki je pri Sv. Ivanu prav dobro uspevala. Upati je, da Prosečani upoštevajo požrtvovalnost Čitalnice in se v obilem številu udeležijo igre, ki bo de nudila mnogo zabave.

Iz Proseka pri Trstu. Spoštovani gospod urednik! Zadnjič ste prinesli iz Proseka poročilo, da se misli postaviti tu Hajdrihov spomenik. Ideja je na zunaj blesteča ali v notranjosti nekaj, kar je pomisleka vredno. Vsak narodno čuteč Slovenec ima hvaležen spomin do moža, ki je posvetil narodu svoje duševne moči. Ali spomenik mu postavljati se ne ve, ako bi dandanes — v času vsestranskega napredka — bila primerno in odgovarjajoče, kajti tu pride marsikatero vprašanje vpoštev, na katero bi bilo težko sklepati odločitev. Spomenik bi stal od 5000 (tisoč pet) kron naprej, katero svoto naj bi se nabralo med domačini, Prosečani. Svota za vas, v kateri sploh prebiva delavski in kmetijski sloj, ni malenkostna. Spomin moža — ako se že hoče — bi se lahko na drugi način proslavil, od česar bi tudi narod ne imel več koristi in s tem bi bil njegov spomin toliko bolj proslavljen. Svota, ki je bila namenjena za spomenik, naj bi se v kakih drugih blagi namen volila, in to kakor v čast ali spomin Hajdriha Naj bi se ustanovila Hajdrihova štipendija za par proseških nadarjenih dijakov! Koliko potrebno bi bilo, da bi se ustanovila vsaj za kmetjsko mladino strokovna predavanja v kmetijstvu in vrtarstvu, ter si pripravilo saj en šolski vrt, kjer bi se poučevalo v teh strokah. Kajti z žalostnim očesom se gleda na zanemarjenost našega okoličana v tem, in vendar je glavni predpogoj narodnemu obstanku — dobra gospodarska eksistenca. V Proseku in njega okoliščini je mnogo delavcev, klesarjev, zidarjev itd.; koliko bi bilo vredno, da bi se ustanovili večerni tečaji v risanju, računanju, knjigovodstvu, in temu slično. Take uprave naj bi se glasila na Hajdrihovo ime. V Proseku obstoja okrog 12 društev. Jako

umestno bi bilo, da bi se ta društva zjedini-
pod eno streho, torej v en dom. Iz svote, kate-
ro bi se imelo porabiti za Hajdrihov spomenik,
naj bi se napravil en dom, kateri naj bi nosil
ime »Hajdrihov dom.« Jako lep in nevenljiv
spomin bi društvo napravilo nositelju svojega
imena, ako bi isto svoto volilo družbi sv. C. in
M. ter kupilo toliko Hajdrihovih kamnov za
obrambeni sklad. In izven tega je mnogo na-
darjenih slovenskih — skozi narodno čutečih
— moči, katere vsled pomanjkanja ne morejo
priti do svojega cilja, ter je njihov talent zako-
pan. S tem pride pokopan tudi isti, na katerega
bi narod bil ponosen isti, kateri bi svojemu
narodu služil in veliko koristil. S kakim hva-
ležnim srcem bi marsikateri prejel v takem
kritičnem času slabo podporo? Zadeva je res-
nega premisleka vredna in naj se ne postavlja
mrtvim kamnitih ali bronastih spomenikov, ter
živeče pustiti v bedi in težavah.

PROSVETA.

Gostovanja članov slovenskega deželnega
gledališča ljubljanskega. Na veliko nedeljo, dne
7. aprila se vrši otvoritvena predstava v Go-
rici, v »Trgovskem domu«, burka »Vražji Ru-
di«. V ponedeljek, dne 8. aprila gostovanje v
Tolminu: izvirna drama Antona Funtka »Tek-
ma«. V torek predstava v Gorici. V sredo, 10.
aprila gostovanje v Kanalu: velezabavna bur-
ka »Nebesa na zemlji«. V četrtek predstava v
Gorici. V petek, 12. aprila drugo gostovanje
v Tolminu: burka »Vražji Rudi«. V ponedeljek,
dne 15. aprila drugo gostovanje v Renčah v
dvorani g. Žnidaršiča »Nebesa na zemlji«. V
sredo, dne 17. aprila gostovanje v Trstu »Na-
rodni dom«. Uprizori se sijajno uspela izvirna
slovenska drama A. Funtka »Tekma«. V petek,
dne 19. aprila gostovanje v Prvačini, v dvorani
»Sokolskega doma« »Nebesa na zemlji.« —
Ostale dneve se vrše redno gostovanja v Go-
rici in se uprizore drame: »Tekma«, »Reka«,
»Grešna ljubezen«, »Kralj«, komedije: »V no-
či kavarni«, »Zlata skleda«, »Gardist«, »Kon-
cert«, burke: »Vražji Rudi«, »Milion« in »Ne-
besa na zemlji«. — Repertoar je literaren, du-
hovit in zabaven. Sodeluje v celoti 18 članov
slovenskega deželnega gledališča. Drame: Da-
nilova k. g. Setrilova, Wintrova, Bukšekova,
Thalerjeva, Vera Danilova, Juvanova in Nuči-
čeva. Gospodje: Nučič, Danilo, Povhe, Sima-
ček, Križaj, Bukšek, Molek, Drenovec, Peček,
in Habič. — V petek, dne 26. aprila se vrši go-
stovanje v Celovcu v hotelu Trabesinger. To
gostovanje sploh je prvo gostovanje sloven-
skih igralcev v Celovcu. Dalje gostujejo še v
Mariboru, Ljutomeru, Ptuj, Slov. Bistrici, St.
Jurju ob južni železnici, Celju, Šoštanju, Bre-
žicah, Trbovljah, Rudolfovcem, Metliki in Rib-
nici, koder se dne 16. maja turneja zaključa.

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

KRALJEVSKI KOMISARIJAT NA HRVA- ŠKEM.

Zagreb, 4. aprila. Dosedaj je v mestu vla-
dal popoln mir, prebivalstvo je mirno ter ne
govori niti o komisarijatu, ker so po mestu raz-
kropljeni brezštevilni detektivi in zasebni spi-
joni. — Danes so krožile po mestu najrazlič-
nejše vesti, tako se je govorilo, da je Cuvaj že
odredil aretacijo najodličnejših politikov. Go-
vorilo se je celo, da je aretirani bivši podban
Nikolič pl. Podrinjski. Te vesti so pa le go-
vorice, ki jih trosijo vladinovi, da bi razburili
narod.

Zagreb, 4. aprila. Na vseh poštah uradih
je odrejena najstrožja cenzura za pisma in br-
zjavke in telefonske pogovore. Poštnim ura-
dom so prideljeni policijski uradniki in pa vlad-
ni zaupniki.

Zagreb, 4. aprila. Vse časopise je konfi-
scirano, v največji zadregi polnijo uredništva
zaplenjene prostore z vsakovrstnim materija-
lom. Vsaka najnedolžnejša vest zapade konfi-
skaciji.

CESAR.

Dunaj, 4. aprila. Cesarjevo potovanje na
velikonočni odmor v Wallsee, ki bi se moralo
izvršiti že v sredo, a bilo preloženo na danes,
je zopet odloženo. Odgovorev je baje v zvezi
s kritičnimi dogodki na Ogrskem in Hrvaškem.

PRAŠKI ŽUPAN.

Dunaj, 4. aprila. Cesar je potrdil ponovno
izvolitev dr. Groša praškim županom.

ZAPLENJENI LISTI.

Praga, 4. aprila. Berlinski dnevnik »Täg-
liche Rundschau« je priobčil daljše točno po-
ročilo iz Dunaja o dogodkih na dvoru povod-
dom zadnje Khuenove avdicie pri cesarju,
ter izdal tudi vesti o velikem sporu prestolna-
slednika Franca Ferdinanda in nadvojvode
Karlom Francom Jožefom, ter o medsebojnem
sovražstvu soprog obeh nadvojvod, nadvojvo-
dinje Cite in vojvodinje Sofije Hohenberške.
Tukajšnji listi »Češke Slovo«, »Samostanost«
in »Narodni listy« so pribčili izveček tega
članka, a so bili zaplenjeni.

RAZSODBA V ARMENSKI VELEIZDAJAL- SKI RAZPRAVI.

Peterburg, 4. aprila. Obravnava proti čla-
nom tajne armenske zveze Dasmak - trintium,
ki so bili obtoženi veleizdaje, je končala po
skoro dvamesečnem trajanju. Od 141 obtožen-
cev so štirje obsojeni na prisilno delo od 4 do
6 let, 26 na izgon v Sibirijo, 21 na trdnjavo
ječo za 3 mesece, nekoliko je obsojenih na na-
vadne zapore, a 94 obtožencev je popolnoma
oprosčenih.

FRANCIJA V MAROKU.

Pariz, 4. aprila. Generalnim francoskim re-
zidentom za Maroko je imenovan bivši diplo-
mat, sedanji ravnatelj otomanske banke Re-
vail, ki je zastopal Francijo pri pogajanjih v
Algecirasu.

NOVI RUSKI POSLANIK V CARIGRADU.

Carigrad, 4. aprila. Novi ruski poslanik
Mihajlo pl. Giers je z današnjim dnevom pre-
vzel poslanske posle.

RAZNO.

Razmišljen umetnik. Svoje dni je igral na
Dunaju sloviti ruski virtuozi in pianist Pach-
mann. O umetniku, ki je bil vedno skrajno za-
mišljen, se pripoveduje sledečo dogodbo: Pri
neki slavnosti je bil v krogu najvišje aristokra-
cije predstavljen Pachmann soprog dvornega
nadmaršala kneginji Hohenlohe. Kneginja ni
mogla prebrati Pachmannove umetnosti, na-
kar jo je umetnik vprašal, ako je tudi ona mu-
zikalična; Kneginja mu je to pritrdila in do-
dala, da je v toliko muzikalična, da more nu-
diti svojim otrokom prvi pouk v glasbi. Pach-
mann premišlja nekaj časa, potem počasi dvig-
ne glavo in reče: »Visokost ima otroke?« —
»Da« zopet molk; tedaj pa vpraša še Pach-
mann: Ali je visokost že poročena? — Od-
govora na to vprašanje ni več dobil, ker je vsa
okolica izbruhnila v grozovit smeh, nakar se
je zamišljeni umetnik še le spomnil svojega
čudnega vprašanja, opravičil se ni, pač pa se je
prav zadovoljno nasmehnil.

Nesreča krotilec zveri. V nekem cirkusu v
Nürnbergu je nastopal znani krotilec Petrick-
sen s svojimi dresiranimi tigri. Pred par dnevi pa
se je zgodila nesreča, da so zveri planile na
krotilec in ga nevarno ranile. O dogodku se po-
roča naslednje: Tigrica Lily je bila že nekaj dni
sem jako nemirna in se ni hotela pokoravati
krotilečevim ukazom. Ko jo je hotel spraviti pri
predstavi v veliko kletko, se ni hotela nikakor
podati na svoje mesto. Krotilec je začel tepsti
nepokorno zver, nakar ga je hotela napasti, a
on jo je s svojim bičem ukrotil, da je zlezla pod
klop, kjer se je začela trgati z dvema tigroma.
Petricksen je hotel prepoditi nemirne živali in
je šel proti njim, v tem trenutku je nastal med
poslušalci nemir, krotilec se je obrnil, a tedaj
planeta hipno dva tigra na njega; tigrica Alice
ga je zgrabila odspodaj za levo ramo, tiger
Grace pa se mu je vspel na hrbet. Krotilec ni
izgubil zavesti, skušal se je iznebiti zveri s svo-
jim bičem, oddal je par strelav, slednjič se je
posrečilo odtrgati zveri in sicer na ta način, da
so izpustili iz pripravljenih hidrantov velike
curke na besne zveri. Vendar sta tigra priza-
dejala krotilcu veliko ran, na levi rami in na
hrbtu ima pregriznjene vse mišice, vsa leva
roka je zgrižena in spraskana. Na hrbtu ima
8 centimetrov dolgo in 2 centimetra globoko
rano; z udarcem šape mu je zver odtrgala le-
vo lice, pa tudi po glavi, prsih in rokah je ves
zgrižen in spraskan. Prepeljali so ga v bolnico,
vendar je težko upati, da bi okreval, ker se je
na večjih ranah pojavil prisad.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

G. P. v C. Hvala lepa za pojasnilo in po-
ročilo. Se priporočam. — G. F. P. v Š. L. Hva-
la za poslano zanimivost. Porabimo o prvi pri-
liki.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.

Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Del. glavnica:

K 8,000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez.fond nad

K 800.000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

— 264 —

Premiril je dvorano in se ustavil v ozadju
ob steni pri malih vratah.

— Mož je silen, je dejal, in v slučaju, da
bo kos vam vsem štirim in ga ne boste mogli
pobiti z vašimi meči, ga morate pritirati pred
ta vrata. Ostalo vas potem ne briga...

Zadnje besede je spregovoril s čudnim
poudarkom in se nasmehnil. Trojica je razu-
mela... Pričela se je sprehajati po dvorani in
je čakala Ocquetonville-a.

Ivan Neustrašni je bil izginil skozi vrata.
Šel je po ozkem hodniku, ki se je zapiral na
nasprotnem koncu z železnimi vratci, vodeči-
mi v malo dvoranco, popolnoma obloženo
zgoraj in spodaj ter na straneh s kamnitimi plo-
ščami. Dvoranica je navdajala z mrzlo tesnobo
in zdelo se je, kakor da kamen govori: pazite
se, ki vstopate, smrt je naš namen in cilj...

Ko je vstopil vojvoda, so se dvignile tri
postave in molče obstale.

— Vojvoda jih je premeril z očmi in dejal:

— Gori na mizi leži vreča z zlatom.

Trojica je zamolklo zarenčala.

— Vsakdo izmed vas bo smel zakopati
roko in odnesti toliko, kolikor obseže.

Vreča je namenjena človeku, ki ga priča-
kujem, ako se pa zgodi narobe, boste videli
vstopiti moža...

— Ki ne bo zapustil tega mesta nikdar več
sam, je končala trojica v eni sapi.

Vojvoda je zadovoljno pokimal in se od-
stranil.

„DAN“ se prodaja po vseh
tobakarnah po 6 vin.

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani

Priporočna knjiga za velikonočne praznike

Pravkar izšla:

Biblioteka pisateljev sedanje dobe I. zv.: **Novačan, Naša vas I.**
Broširana K 3—, okusno v platno vezana s knjižnim okrasjem K 4-50.

V tem prvem delu ciklusa »Naša vas« je zbral pisatelj štirinajst motivov iz našega kmetkega
življenja. Idejo knjige pove črtica »Misel«. V pretesljivem »Šefanu« nahajamo svarilen zgled slabe vzgoje
na kmetih. Bolno se nas tudi dojmi »Čevljarski vajenec«. Iz črtice »Nazaj je hodila« veje pristna nav-
nost, z ubogim »Vaškim ateistom« pa imamo resnično sočutje. Humorišči sta povesti »Ženitev« in pa
originalni »Žabji kralj«. Druga živalska povest »Pes« ugaja vsled somornega naturalizma. Globokoresen
in tragičen je »Spokornik Elija«, »V kleti« pa se potaplja skopuh Mrkonja v lastnem vinu.

Temu prvemu sledita še letos drugi in tretji del. V drugem srečamo »Vaškega Cyrana«, botra
Coljo v »Sv. birmi«, starega »Kuka« in verskoblastno »Evico«. Med drugimi črticami je še zanimiv
»Sejalec«, pesem v prozi, pomnik slavni Groharjevi sliki, ki mu je knjiga tudi posvečena.

Tretji del pa obsega veliko povest iz vaškega življenja. »Slovensko bratstvo« snuje študent Ivan
Banov po naših krajih in odide razočaran vsled neuspehov v tujino. Mlad je še, morda se vrne...

**Dobiva se v vseh knjigarnah ali pa v založbi
Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.**

Modni salon M. Sedej-Strnad

priporoča cenjenim damam

261

**klobuke le najfinejše izvršbe. Žalni klobuki
so vedno v zalogi.**

Prešernova ulica.

Palača mestne hranilnice.

Sveže ščuke in karpi

iz sladke vode, kakor tudi navadne ribe iz Severnega in Jadran-
skega morja dospejo veliki četrtek in petek zjutraj.

T. MENCINGER, Ljubljana.

— 261 —

Rešiti jo za vsako ceno in jo iztrgati
kraljici.

Dolgo je premišljeval in ugibal. Iskal je
silnega, mogočnega zaveznika.

Koga?

Poznal je Ludvika Orleanskega, poznal
Gringonueura, ki mu je obljubil pomoč v vsaki
stiski in ki je živel v bližini Odette, poznal je
Burgundčevo četvorico, poznal je Ivana Ne-
ustrašnega...

Napenjal je misli celi dan in ko je napol-
nil mrak njegovo izbo, je bil Hardy le Passa-
vant odločen: prodati svojo moč Ivanu Ne-
ustrašnemu in potem vojvode rešiti Odette!

Ko je padla noč, so se odprla vrata in
vstopil je Ocquetonville. Hardy je naročil pi-
jače in Ocquetonville je začel z glasom, ki je
izdajal očitno nevoščljivost:

— Srečo imate, plemič. Vse govori le o
vas in o balu nocojsnje noči na kraljevskem
dvoru. Kraljica vas je častila.

— Znano mi je, je dejal Passavant brez-
bržno.

— Ah, ah! se je posmehnil Ocquetonville.
Čudno navado imate odgovarjati.

— Na kar se boste že morali privaditi,
barone, rad ali nerad.

— Pošilja me njegova visokost vojvoda...

— Pravkar sem mislil nanj.

— Zelo prav. Vojvoda vam sporoča željo,
da stopite k njemu v službo in prihajam vam
naročat...

— že dobro, moj dragi. Izprazniva kozar-
ce in na pot.

— Na pot?

Hiša Saint-Pol.

66

Slovenci! Spominjajte se naše prekoristne Ciril in Metodove šolske družbe!

Priporočilo!

Pri nakupovanju suhih in oljnatih barv, lakov, firnežev i. t. d. se obrnite na domačo tvrdko

Premrl & Jančar v Ljubljani.

Prodaja na drobno in debelo. — V zalogi so krasne fasadne barve.

Tovarna: Kolodvorska ulica 18 in Dunajska cesta 20.

Zahtevajte vzorce in cenik.

Brez razprodaje 75% ceneje.

Namesto da veliko anonciram sem se odločil radi draginje otvoriti separadni oddelek v souterrainu z oblekami za gospode in dame od zadnje sezije z 75% znižano ceno, da prodajam do velikonočnih praznikov občinstvu, ki reflektira na ceni in dober nakup. Pošiljam na izbiro tudi na deželo.

Ogromna zaloga svežih najnovejših oblek in površnikov za gospode in dečke, ter konfekcije za dame in deklice po znižanih cenah.

„Angleško skladišče oblek“, O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg šte. 5.

UČITELJSKA TISKARNA

Telefon šte. 118.

v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 8.

Telefon šte. 118.

Jan Legova knjižnica: Rape: Dane. Cena 1 K.
Slapšak: Turki pri Sv. Tilnu, Ilustrovana knjiga. Cena 1-20 K.

M. Gregorič: Otroški oder, gled. igre za mladino. 1-50 K.

Štupar: O prvih in spojinah, Ilustrov. Cena 1-50 K.

Brunet: Telovadba. Cena 4 K.

Mešiček: Beleške iz fizike in kemije. Cena 40 vin.

Marolt: Zgodovinske učne slike. Cena 2 K.

Vizitke

Engelbert Gangl: **Beli rojaki.**
Cena vezani knjigi K 3—, broširani K 2-60.

Kuverte s firme

Kaj izide zopet ?

Trgovske račune

Knjižnica Učiteljskega konvikta: Julčka Mišnjakovega zbrani spisi I., II. in III. zvezek. Cena à 1-50 K. — Rape: Mladini. Cena 1-50 K. — Gangl: Zbrani spisi. I. zvezek. Cena 1-50 K.

Adamič: Slava Cesarju! Spevoigra za mladino. Cena 3 K. — Besedilo k Adamičevi spevoigri. Cena 10 vin.

Žirovnikove narodne pesmi. I. in II. zvezek. Cena à 20 vin.

Bretl: Kako si ohranimo zobe. Cena 20 vin.

Vse predpisane in potrebne šolske tiskovine.

Razni napisi na lepenkah za šole.

Novo! Popravljalna znamenja na tabelah.

Tabela o pravilnem mešanju umetnih gnojil.

Vse tiskovine za knjižnice.

Uradne tiskovine za županstva.

Vse najnovejše tiskovine za obrtno - nadaljevalne šole.

Stereotipija

Litografija

Muzikalije

Založba knjig

V „Učiteljski tiskarni“ se tiskajo: Slovenski Branik, Dan, Učiteljski Tovariš, Slovenski Ilustrovani Tednik, Rudar, Domače ognjišče, Zvonček, Popotnik, Naša Bodočnost, Gasilec, Zarja, Tobačni delavec.

— 262 —

— Mar ne prihajate po me?
— In vi ste pripravljeni z menoj?
— Da, barone. Jaz ugajam vojvodi in vojvoda ugaja Passavantu. Grem, da mu rečem vaš sem visokost, razpolagajte z menoj.
Ocquetonville je vstal. Bil je bled.
— Ako je tako plemič, idiva. Kajti visokost...
— Gotovo že težko čaka moje odločitve... Vem. Idiva!
Ocquetonville se ni ganil. Passavantovi odgovori so ga delali togotnega in čutil je, da se mu plemič roga.
— Le besedo, predno greva, je zaškripal z zobmi.
— Sto, če hočete, ljubi moj, se je posmejal Hardy. Samo, da ne prideva prepozno...
— Gospod, vi se norčujete!
— Kakor me je volja, barone. Tudi to znam, da!
— Poplačate mi to, gospod, je zarenčal Ocquetonville. Kakor hitro boste opravili z vojvodo, vas pričakujem za zidom senžermen-ske opatiije.
— Hudirja, za zidom?
— Ali se bojite, plemič?
— Bojim? Ha, ali ne ljubi se mi hoditi tako daleč, barone, opraviva lahko kar tukaj na mestu.
Ocquetonville je cedil od togote pene.
— No, seveda, barone. Dva sva in toliko jih je potreba, da se po moško udarita. Za zidom, ne, navada diši po razbojništvu...

— 263 —

— Prokleti nesramnik! je zatulil baron. Jutri ti prevrtam goltanec za tvoja izzivanja. Hvali boga, da te moram danes respektirati!
Passavant se je čudno nasmehnil in dejal: Sami ste iskali prepira in prisegam vam, da nisem imel namena brigati se za vas. Ali žalili ste me. Obiskali ste me in vzprejel sem vas. Pri meni ste. Vi imate ukaz, pardonirati me, jaz ga nimam. Halo, prožite!
Nastavil je rapir. Tudi Ocquetonville je izvlekel meč, ali predno je prekrizal, se je premislil.
— Do jutri vas moram respektirati. Volja, ki mi ukazuje, je močnejša, od moje.
— Do jutri, bodi! je dejal Passavant in vtaknil rapir v nožnico.
Načrt Ivana Nevstrašnega, ki je vabil Passavanta je bil sledeči: vojvoda je videl Hardyja pri napadu v gozdu in bil je prepričan, da je našel moža, ki ga je potreboval za Ludvika Orleanskega...
Ni se dolgo pomišljal s pripravami. Doseči je hotel cilj z zlatimi limanci, kar je pričala zvrhana mošnja zlata, ki je ležala na mizi v orožarnici, kjer je pričakoval vojvoda plemiča. Za vse slučaje je vmesnil Courthouse-a, Guines-a in Scas-a v sosednjo sobo.
— Ne premaknite se mi, dokler me ne slišite zaklicati: pri vseh svetnikih. Le ob tem klicu smete vstopiti.
— Dobro, je dejal de Scas, in potem je mošnja naša?
Ivan Neustrašni je zasadil vanj svoj pogled in siknil:
— Da!

Ker se pride dandanes pri hudi konkurenci do denarja le potom

dobre reklame

svetujemo vsem, ki hočejo kaj kupiti ali prodati, ali ki iščejo službe, da naj inserirajo v izbornem in zelo razširjenem slovenskem ne-
odvisnem dnevniku ::

„DAN“

ker ima to inseriranje gotov uspeh.

Oglase za „DAN“ sprejema po najnižjih cenah „Prva anončna pisarna“ v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 8, katera daje radevolje tudi vse za to potrebne informacije.